

INGLIZ TILINI O'QITISHDA ZAMONAVIY METODLARNING O'RNI

Boymurodova Dilnavoz Juraqul qizi. Hasanova Husnora Shokir qizi.

Samarqand davlat chet tillari instituti talabalari

ANNOTATSIYA

Bugungi globallashtirilgan dunyoda ingliz tili insonlar tomonidan eng ko'p so'zlashuvchi tilga aylandi va hozirda u jahon tillaridan biri hisoblanadi. Boshqacha qilib aytganda, xorijiy til sifatida ingliz tiliga talab sezilarli darajada oshdi. Ushbu tilni o'rgatishda esa zamonaviy metodlar va yondashuvlar asosiy rol o'ynaydi. Ushbu maqolada ingliz tilini o'rgatishda ishlatiladigan asosiy va zamonaviy metodlar va yondashuvlar haqida so'z boradi

Kalit so'zlar: ikkinchi til, metod, yondashuv, interaktiv metodlar.

KIRISH

O'qitishning an'anaviy usullari ko'pincha grammatik qoidalar va lug'atni yodlashga qaratilgan. Ammo, zamonaviy usul va yondashuvlar asosiy e'tiborni grammatik qoidalardan kommunikativ qobiliyatlarga ko'chirishga asoslanadi. Masalan, kommunikativ tilni o'rgatish yondashuvi til o'rganishda muloqotning muhimligini ta'kidlaydi va ushbu qobiliyatni til o'rgatuvchilarga o'rgatishning zamonaviy usullarini taklif etadi. Ushbu yondashuv haqiqiy materiallardan foydalanishga urg'u beradi va o'quvchilarni real hayotda tildan foydalanishga undaydi [1, 125].

Kommunikativ yonashuv

Ingliz tilini kommunikativ tarzda o'rgatish ingliz tilini xorijiy til sifatida o'qitishga yondashuv bo'lib, til o'rganishda muloqotning muhimligini ta'kidlaydi. Uning maqsadi talabalarga real hayotiy vaziyatlarda samarali muloqot qilishlari uchun til ko'nikmalarini rivojlantirishga yordam berishdir. O'qitishning an'anaviy usullari ko'pincha grammatik qoidalar va lug'atni yodlashga qaratilgan [2, 222]. Biroq, asosiy e'tiborni grammatik qoidalardan muloqot qobiliyatlariga o'tkazadi. Ushbu yondashuv haqiqiy materiallardan foydalanishga urg'u beradi va o'quvchilarni real hayotda tildan foydalanishga undaydi. Ushbu jarayonda o'qituvchi ma'ruzachi emas, balki yordam beruvchi vazifasini bajaradi. O'qituvchi rolli o'yinlar, munozaralar, bahs-munozaralar kabi mashg'ulotlar orqali o'quvchilarga til ko'nikmalarini mashq qilish imkoniyatini beradi. Ushbu tadbirlar real hayotdagi vaziyatlarni taqlid qilish va talabalarni tildan mazmunli foydalanishga undash uchun mo'ljallangan. Shuningdek, xatolarni tuzatish muhimligiga ham urg'u beradi. O'qituvchi har bir xatoni tuzatish o'rniga, muloqotga

ta'sir qiladigan xatolarni tuzatishga e'tibor qaratadi. Ushbu yondashuv o'quvchilarga doimiy tuzatishlar tufayli tushkunlikka tushmasdan yoki o'z tillarini rivojlantirishga yordam beradi [3,54].

Uning yana bir asosiy xususiyati juftlik va guruh mashg'ulotlaridan foydalanishdir. Juftlik yoki guruhlarda ishlash orqali o'quvchilar o'z til ko'nikmalarini mashq qilish va tengdoshlaridan fikr-mulohazalarini olish uchun ko'proq imkoniyatlarga ega bo'ladilar. Ushbu yondashuv yanada qulay o'quv muhitini yaratishga yordam beradi. Shuningdek, til o'rganishda madaniy xabardorlikning muhimligini ta'kidlagan holda, til darslariga madaniy elementlarni kiritish orqali o'quvchilar til va undan chuqurroq tushuncha hosil qilishlari uchun zamin yaratadi. Ushbu yondashuv talabalarga ko'p madaniyatli muhitda samaraliroq muloqot qilishda yordam beradi [4, 69].

Yana bir zamonaviy yondashuv – Task-Based Language Teaching bo'lib, u talabalarni tildan foydalanishni talab qiladigan vazifalarni bajarishga jalb qiladi. Bunda tilni o'rganish, agar u real hayotda foydalanilsa, samaraliroq bo'ladi degan fikrga asoslanadi. Bunday yondashuv o'quvchilarni topshiriqlarni bajarishda foydalanish orqali ularning til ko'nikmalarini rivojlantirishga undaydi [5, 85].

Vazifaga asoslangan til o'qitish metodi

Zamonaviy til o'qitish metodlardan yana biri bu, Vazifaga asoslangan til o'qitish metodi bo'lib - til o'rganish uchun asos sifatida vazifalardan foydalanishga urg'u beradi. Bu o'quvchilarga yo'naltirilgan yondashuv hisoblanib, u o'quvchilarning ehtiyojlari va qiziqishlariga mos keladigan topshiriqlarni bajarish orqali kommunikativ kompetentsiyani rivojlantirishga qaratilgan. Vazifaga asoslangan yondashuv o'quvchilar mazmunli muloqotda bo'lganda til o'rganish eng samarali bo'ladi degan fikrga asoslanadi hamda tilni o'rgatish va o'rganish tildan foydalanishni talab qiladigan topshiriqlarni bajarish orqali amalga oshiriladi [6, 88]. Bu vazifalar restoranda ovqatga buyurtma berishdan tortib shikoyat xati yozishgacha bo'lgan har qanday narsa bo'lishi mumkin. Vazifalar real hayotiy vaziyatlarni tahlil qilish va o'quvchilarga tildan mazmunli foydalanish imkoniyatini berish uchun mo'ljallangan. Vazifaga asoslangan yondashuv til o'rgatishdagi an'anaviy yondashuvlardan bir necha jihatdan farq qiladi. An'anaviy yondashuvlarda til ko'pincha alohida qismlarda, masalan, grammatika qoidalari yoki lug'atlar bilan o'rgatiladi. Buda esa til kontekstda, tildan foydalanishni talab qiladigan vazifalarni bajarish orqali o'rgatiladi.

Vazifaga asoslangan yondashuv va an'anaviy yondashuvlar o'rtasidagi yana bir farq - bu o'qituvchining roli. An'anaviy yondashuvlarda o'qituvchi ko'pincha ma'lumot beruvchi va xatolarni tuzatuvchi vakolatli shaxs sifatida ko'riladi. Vazifaga asoslangan yondashuvda o'qituvchi o'quvchilar topshiriqlarni bajarishda yordam va yo'l-yo'riq ko'rsatuvchi rolini o'z zimmasiga oladi. Vazifaga asoslangan yondashuv,

shuningdek, o'quvchilarning mustaqilligi muhimligini ta'kidlaydi. Talabalar o'z bilimlari uchun mas'uliyatni o'z zimmlariga olishga va o'z maqsadlarini belgilashga da'vat etiladi. Ushbu yondashuv o'quvchilarga til o'rganishda mustaqil bo'lishga yordam beradi. Uning asosiy tamoyillaridan biri bu vazifaning haqiqiyligidir. Vazifalar o'quvchilarning ehtiyojlari va qiziqishlariga mos bo'lishi va real hayotdagi vaziyatlarni iloji boricha yaqinroq tahlil qilishi kerak [7, 46]. Bu o'quvchilarga o'zlarining kommunikativ kompetentsiyalarini rivojlantirishga yordam beradi va real hayotda tildan foydalanishda o'zini ishonchli his qiladi. Bundan tashqari yana bir muhim printsipli - bu vazifaning murakkabligi. Vazifalar o'quvchilarga tildan mazmunli foydalanish imkoniyatlarini ta'minlash uchun yetarlicha qiyin bo'lishi kerak, ammo o'quvchilarning hafsalasi pir bo'ladigan yoki haddan tashqari qiyin bo'lmasligi kerak.

Til o'rgatishda zamonaviy texnologiyalardan foydalanish metodi

Yana bir zamonaviy yondashuvlardan biri bu til o'rgatishda zamonaviy texnologiyalardan foydalanish metodi hisoblanadi. Til o'rganishda texnologiyadan foydalanish uni o'quvchilar uchun yanada qiziqarli, interaktiv va qulayroq qiladi. Ingliz tilini chet tili sifatida o'qitishda zamonaviy texnologiyalardan qanday foydalanish mumkinligiga misollar keltiramiz:

Birinchidan, onlayn ta'lim platformalari: Duolingo, Babbel va Rosetta Stone kabi interaktiv til o'rganish kurslarini taklif qiluvchi ko'plab onlayn o'quv platformalari mavjud. Ushbu platformalar o'rganishni qiziqarli va qiziqarli qilish uchun o'yin usullaridan foydalanadi.

Ikkinchidan, Bir qancha i mobil ilovalar o'quvchilarga o'z smartfonlarida til o'rganish materiallaridan oson foydalanish imkonini beradi. Bu ilovalar o'quvchilarga til ko'nikmalarini mashq qilishda yordam beruvchi kartalar, viktorinalar va interaktiv mashqlar kabi turli funksiyalarni taklif etadi.

Uchinchidan, Zoom va Skype kabi video konferensiya aloqa vositalarining ko'payishi bilan endi virtual sinflarni o'tkazish mumkin bo'ldi, bu erda o'quvchilar real vaqt rejimida o'z o'qituvchilari va tengdoshlari bilan muloqot qilishlari mumkin. Virtual sinflar o'quvchilarga o'zlarining nutq va tinglash qobiliyatlarini qo'llab-quvvatlovchi muhitda mashq qilish imkoniyatini beradi. Internetda o'quvchilarning so'z boyligi va grammatika ko'nikmalarini yaxshilashga yordam beradigan ko'plab til o'rganish o'yinlari mavjudligi ham zamonaviy texnologiyalardan til o'rgatishda foydalanishning asosiy imkoniyatlaridan hisoblanadi. Kahoot va Quizlet Live kabi o'yinlar o'rganishni qiziqarli va interaktiv qiladi. Bu texnologiyalar zamonaviy o'qitishda ham muhim rol o'ynadi. Videolar, podkastlar va interfaol doskalar kabi multimedia vositalaridan foydalanish o'rganishni yanada qiziqarli va interaktiv qildi.

Onlayn ta'lim platformalari talabalarga ingliz tilini o'z tezligida va dunyoning istalgan nuqtasidan o'rganish imkonini beradi.

XULOSA

Xulosa qilib aytadigan bo'lsak, zamonaviy uslublar va yondashuvlar o'qitishda asosiy e'tiborni grammatik qoidalardan muloqot ko'nikmalariga o'tkazish, texnologiyani o'z ichiga olish orqali til o'rganish jarayonini yana bir pog'ona yuksaltiradi. Ushbu yondashuvlar ingliz tilini o'rganishni yanada qiziqarli, samarali va real hayotdagi vaziyatlarga moslashtiradi. Zamonaviy texnologiyalar o'quvchilarga til o'rganish materiallariga kirishni va til ko'nikmalarini mashq qilishni osonlashtiradi. Ingliz tilini chet tili sifatida o'qitishda texnologiyadan foydalanish o'quv jarayonini o'quvchilar uchun yanada qiziqarli, interaktiv va qulayroq qilishga ham yordam beradi. Bir so'z bilan aytganda bugungi kun til o'rganuvchilarini til o'rganish jarayonidagi ehtiyojlarini qondirishda zamonaviy pedagogik texnologiyalar juda ham muhim rol o'ynab kelmoqda.

FOYDALANILGAN ADABIYOTLAR RO'YXATI: (REFERENCES)

1. Shaykhislamov, N. (2020). Boshlang'ich sinflarda ingliz tilini o'rgatishda boshqa fanlar bilan bog'lab o'qitish (integratsiya) dan foydalanish. *Tilning Leksik-semantik tizimi, qiyosiy tipologik izlanishlar va adabiyotshunoslik muammolari*
2. G'aniyeva, H. (2021). Chet tilini o'qitishda zamonaviy yondashuvlar. *Maktabgacha ta'lim jurnali, 4* (Preschool education journal).
3. Amonkulovich, R. A. (2023). Ingliz tilini o'qitishning innovatsion usullari. , *21*(3), 21-24.
4. Mamayoqubova, S. O., Raxmonova, N. R., & Abduraxmonova, G. M. (2023). Kichik yoshdagi bolalarga ingliz tilini o'qitish metodikasi. *Journal of new century innovations, 22*(1), 73-76.
5. Kalmurzaevna, U. A. (2022). Ingliz tilini o'qitish samaradorligini oshirishda innovatsion texnologiyalardan foydalanish.
6. Musayeva, S. I., & Mengliyeva, S. S. (2022). Kursantlarning madaniyatlararo muloqot kompetensiyasini ingliz tilini o'qitish orqali rivojlantirish. *1*(14), 144-148.
7. Farmonovna, O. N. (2023). Imkoniyati cheklangan bolalarga ingliz tilini o'rgatish. *Pedagogic jurnali, 31*(2), 15-20. Xurramovich, N. B. (2023). O'zbekistonda chet tili o'qitish metodikasi ilmiy nazariy holati. *Journal of Integrated Education and Research, 2*(3), 120-122.
8. Xo'jamovna, I. B., & Shavkatovna, A. N. (2022). Maktabgacha yoshdagi bolalarga ingliz tilini o'rgatish uchun didaktik o'yinlarni tanlash va ularni chet tiliga qiziqtirish. *Conferencea, 5*-8.